

ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ

UNIVERZITA KARLOVA

Ústřední knihovna

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Zpracoval: Ing. Petr BULÍČEK

Odborně způsobilá osoba

v BOZP a PO

UNIVERZITA
KARLOVA

OBSAH

1. Úvod

2. Předpisy

3. Ústava

4. Zákoník práce

5. Doprava

6. Elektrická zařízení

7. Práce s nářadím

8. Obsluha strojů a zařízení

9. Manipulace s břemeny

OBSAH

10. Práce ve výškách

11. Používání žebříků

12. Bezpečnostní barvy a značky

13. Poskytovatel pracovně lékařských služeb

14. Rizikové faktory

15. Tísňová čísla

16. Závěr

1. Předpisy BOZP

- Ústava ČR
- Zákoník práce
- Zákony, kterými se provádí ZP
- Nařízení vlády, kterým se provádí ZP
- Vyhlášky, kterými se provádí ZP na úseku BOZP
- Zákon o státním odborném dozoru
- Zákon o inspekci práce
- Zákon o zajištění dalších podmínek BOZP
- Vyhlášky Českého úřadu bezpečnosti práce

1. Předpisy BOZP

- **Vyhlášky a směrnice ministerstev**
- **České harmonizované normy a české technické normy**
- **Interní směrnice a předpisy:**
 - ✓ **Opatření rektora (dále jen OR)**
 - ✓ **Opatření kvestorky (dále jen OK)**
 - ✓ **Pracovní instrukce (dále jen PI)**

2. ÚVOD

**Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP)
je soubor činností,
zahrnující legislativní, organizační,
technická a jiná opatření směřující k
omezení rizik a škodlivých vlivů na životy
a zdraví zaměstnanců.**

2. ÚVOD

CÍLE BOZP

- **Minimalizace rizika vzniku pracovních úrazů, nemocí z povolání, nehod a havárií**
- **Dosažení souladu s bezpečnostními předpisy a doporučeními**
- **Zlepšování firemní kultury**

2. ÚVOD

UKAZATELÉ ÚROVNĚ BOZP

- **Počet pracovních úrazů**
- **Četnost pracovních úrazů**
- **Úrazovost dodavatelů**
- **Počet nemocí z povolání**
- **Počet neabsenčních pracovních úrazů**
- **Počet zjištěných závad (vnitřní kontrolní systém) a závad (státní orgány)**

3. ÚSTAVA ČR

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 1:

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

Zákon č. 262/2006 Sb. (dále jen ZP), ve znění pozdějších změn a doplňků, §1:

- **upravuje vztahy, které vznikají při výkonu práce mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem (dále jen UK) – tyto vztahy jsou vztahy pracovněprávními,**
- **upravuje rovněž vztahy kolektivní povahy.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §1a - smysl a účel tohoto zákona, zejména:

- a) zvláštní zákonná ochrana postavení zaměstnance,**
- b) uspokojivé a bezpečné podmínky pro výkon práce,**
- c) spravedlivé odměňování zaměstnance,**
- d) řádný výkon práce zaměstnancem v souladu s oprávněnými zájmy UK,**
- e) rovné zacházení se zaměstnanci a zákaz jejich diskriminace.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §11:

Vedoucími zaměstnanci zaměstnavatele (UK) se rozumějí zaměstnanci, kteří jsou na jednotlivých stupních řízení zaměstnavatele oprávněni stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §101, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

- 1) UK je povinna zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen „rizika“).
- 2) **Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená UK podle odstavce 1 nebo zvláštními právními předpisy je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která zastávají.**
- 3) Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti. **Na základě písemné dohody zúčastněných zaměstnavatelů touto dohodou pověřený zaměstnavatel koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a postupy k jejich zajištění.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §101, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

- 4) Každý ze zaměstnavatelů uvedených v odstavci 3 je povinen:
 - a) zajistit, aby činnosti a práce jeho zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele,
 - b) dostatečně a bez zbytečného odkladu informovat odborovou organizaci nebo zástupce zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a nepůsobí-li u něj, přímo své zaměstnance o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiných zaměstnavatelů.
- 5) **Povinnost UK zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.**
- 6) Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci hradí UK; tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §102, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

- 1) UK je povinna vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.
- 2) **Prevenčí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §102, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

3) UK je povinna soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je UK povinna pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle zvláštního právního předpisu.

Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §102, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

- 4) Není-li možné rizika odstranit, je UK povinná je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. **Přijatá opatření jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností UK na všech stupních řízení.** O vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních podle věty první vede UK dokumentaci.
- 5) Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází UK ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí:
 - a) omezování vzniku rizik,
 - b) odstraňování rizik u zdroje jejich původu,
 - c) přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví,
 - d) nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy,

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §102, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

- e) nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky,**
- f) omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet nutný pro zajištění provozu,**
- g) plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí,**
- h) přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany,**
- i) provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení,**
- j) udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §102, Předcházení ohrožení života a zdraví při práci:

- 6) UK přijímá opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí; při poskytování první pomoci spolupracuje s **poskytovatelem pracovnělékařských služeb**. UK je povinna zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména **zdravotnické záchranné služby**, Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR a organizují evakuaci zaměstnanců. UK zajistí ve spolupráci s **poskytovatelem pracovnělékařských služeb** jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.
- 7) UK je povinna přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §103, Zaměstnavatel (UK) je povinna:

1) UK je povinna:

- a) nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
- b) informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena; kategorizaci prací upravuje zvláštní právní předpis **(Zákon č. 258/2000 Sb.)**,
- c) zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním právním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze,
- d) sdělit zaměstnancům, u kterého **poskytovatele pracovnělékařských služeb** jim budou poskytnuty **pracovnělékařské služby** a jakým druhům očkování a jakým preventivním prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením, v rozsahu dle zvláštních právních předpisů.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §103, Zaměstnavatel (UK) je povinen:

1) UK je povinna:

- e) nahradit zaměstnanci, který se podrobí preventivní prohlídce, vyšetření nebo očkování podle písmene d), případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popřípadě ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu podle § 192 nebo nemocenským a průměrným výdělkem,**
- f) zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli, mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce a pracoviště,**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §103, Zaměstnavatel (UK) je povinen:

1) UK je povinna:

- g) zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, **zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí,**
- h) jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně. Těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu je dále povinen seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte,

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §103, Zaměstnavatel (UK) je povinen:

1) UK je povinna:

- i) umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,**
- j) zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci,**
- k) nepoužívat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců,**
- l) zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy**

Zákon č. 379/2005 Sb., v platném znění

Informace a pokyny je třeba zajistit vždy při přijetí zaměstnance, při jeho převedení, přeložení nebo změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. O informacích a pokynech je UK povinna vést dokumentaci.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §103, Zaměstnavatel (UK) je povinen:

2) UK je povinna zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Školení podle věty první zaměstnavatel zajistí při nástupu zaměstnance do práce, a dále:

a) při změně

1. pracovního zařazení,

2. druhu práce,

b) při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů,

c) v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §104, OOPP, pracovní obuv a oděv, čisticí a dezinfekční prostředky, ochranné nápoje:

- 1) Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je UK povinna poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky. Osobní ochranné pracovní prostředky jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem *NV 21/2003 Sb.***
- 2) V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, poskytuje UK jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv.**
- 3) UK je povinna poskytovat zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu; na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem, též ochranné nápoje.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §104, OOPP, pracovní obuv a oděv, čisticí a dezinfekční prostředky, ochranné nápoje:

- 4) UK je povinna udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.
- 5) Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytne UK zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce.

Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí UK nahrazovat finančním plněním.

- 6) Vláda stanoví nařízením bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů.

- NV č. 495/2001 Sb.

- NV č. 361/2007 Sb.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §106, práva a povinnosti zaměstnance:

- 1) Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná.**
- 2) Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.**
- 3) Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a UK přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §106, práva a povinnosti zaměstnance:

4) Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci. Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance.

Zaměstnanec je povinen:

- a) účastnit se školení zajišťovaných UK zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí,
- b) podrobit se preventivním prohlídkám, vyšetřením nebo očkováním stanoveným zvláštními právními předpisy,
- c) dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny UK k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §106, práva a povinnosti zaměstnance:

4) Zaměstnanec je povinen:

- d) dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu,
- e) nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích UK a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště UK a nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci.
- f) oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §106, práva a povinnosti zaměstnance:

4) Zaměstnanec je povinen:

- g) s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností **podílet na odstraňování nedostatků** zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů, *např. Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce,*
- h) **bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz**, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin, *NV č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů,*
- g) **podrobit se na pokyn** oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek
např. Zákon č. 379/2005 Sb. a Zákon č. 167/1998 Sb.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §107, společná ustanovení:

Další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích, jakož i zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy stanoví zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci řeší.

Zákon č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek BOZP

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §238, pracovní podmínky zaměstnankyň:

1) Zaměstnankyně je zakázáno zaměstnávat pracemi, které ohrožují jejich mateřství. Ministerstvo zdravotnictví stanoví vyhláškou práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu.

Vyhláška MZ č. 180/2015 Sb.

2) Je zakázáno zaměstnávat těhotnou zaměstnankyni, zaměstnankyni, která kojí, a zaměstnankyni-matku do konce devátého měsíce po porodu pracemi, pro které nejsou podle lékařského posudku zdravotně způsobilé.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §239, pracovní podmínky zaměstnankyň, zaměstnankyň - matek:

- 1) Koná-li těhotná zaměstnankyně práci, která je těhotným zaměstnankyním zakázána nebo která podle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství, je UK povinna převést ji dočasně na práci, která je pro ni vhodná a při níž může dosahovat stejného výdělku jako na dosavadní práci. Požádá-li těhotná zaměstnankyně pracující v noci o zařazení na denní práci, je UK povinna její žádosti vyhovět.**
- 2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně pro zaměstnankyni-matku do konce devátého měsíce po porodu a zaměstnankyni, která kojí.**
- 3) Dosahuje-li zaměstnankyně při práci, na niž byla převedena, bez svého zavinění nižšího výdělku než na dosavadní práci, poskytuje se jí na vyrovnání tohoto rozdílu vyrovnávací příspěvek podle zvláštního právního předpisu.**

§ 240 a § 241 zákoníku práce upřesňují další pracovní podmínky zaměstnankyň a osamělých zaměstnanců.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §242, přestávky ke kojení:

- 1) Zaměstnankyni, která kojí své dítě, je UK povinna poskytnout kromě přestávek v práci zvláštní přestávky ke kojení.**
- 2) Zaměstnankyni, která pracuje po stanovenou týdenní pracovní dobu, přísluší na každé dítě do konce 1 roku jeho věku 2 půlhodinové přestávky a v dalších 3 měsících 1 půlhodinová přestávka za směnu. Pracuje-li po kratší pracovní dobu, avšak alespoň polovinu týdenní pracovní doby, přísluší jí pouze 1 půlhodinová přestávka, a to na každé dítě do konce 1 roku jeho věku.**
- 3) Přestávky ke kojení se započítávají do pracovní doby a poskytuje se za ně náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §248, předcházení škodám:

- 1) UK je povinna zajišťovat svým zaměstnancům takové pracovní podmínky, aby mohli řádně plnit své pracovní úkoly bez ohrožení zdraví a majetku; zjistí-li závady, je povinna učinit opatření k jejich odstranění.
- 2) UK je z důvodu ochrany majetku oprávněna v nezbytném rozsahu provádět kontrolu věcí, které zaměstnanci k němu vnášejí nebo od něho odnášejí, popřípadě provádět prohlídky zaměstnanců. Při kontrole a prohlídce podle věty první musí být dodržena ochrana osobnosti. Osobní prohlídku může provádět pouze fyzická osoba stejného pohlaví.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §249, předcházení škodám:

- 1) Zaměstnanec je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení.

Hrozí-li škoda, je povinen na ni upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance.

- 2) Je-li k odvrácení škody hrozící zaměstnavateli neodkladně třeba zákroku, je zaměstnanec povinen zakročit; nemusí tak učinit, brání-li mu v tom důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo ostatní zaměstnance, popřípadě osoby blízké.

Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

- 3) Zjistí-li zaměstnanec, že nemá vytvořeny potřebné pracovní podmínky, je povinen oznámit tuto skutečnost nadřízenému vedoucímu zaměstnanci.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §301, základní povinnosti zaměstnanců:

Zaměstnanci jsou povinni:

- 1) pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci,
- 2) využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly,
- 3) dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni,
- 4) řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §366, rozsah odpovědnosti a zproštění se odpovědnosti:

- 1) Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.**
- 2) Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu vzniklou nemocí z povolání, jestliže zaměstnanec naposledy před jejím zjištěním pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen.**
- 3) Jako nemoc z povolání se odškodňuje i nemoc vzniklá před jejím zařazením do seznamu nemocí z povolání, a to od jejího zařazení do seznamu a za dobu nejvýše 3 let před jejím zařazením do seznamu.**
- 4) Zaměstnavatel je povinen nahradit škodu, i když dodržel povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud se odpovědnosti zcela nebo zčásti nezprostí.**

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §369, druhy náhrad:

- 1) Zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je UK v rozsahu, ve kterém za škodu odpovídá, povinna poskytnout náhradu za:
 - a) ztrátu na výdělku,
 - b) bolest a ztížení společenského uplatnění,
 - c) účelně vynaložené náklady spojené s léčením,
 - d) věcnou škodu; ustanovení § 265 odst. 3 platí i zde.
- 2) Způsob a výši náhrady škody je UK povinna projednat bez zbytečného odkladu s odborovou organizací a se zaměstnancem.

4. ZÁKONÍK PRÁCE

ZP, §387 a §389, společném ustanovení o odpovědnosti za škodu:

- 1) Cestou do zaměstnání a zpět se rozumí cesta z místa zaměstnancova bydliště (ubytování) do místa vstupu do objektu UK nebo na jiné místo určené k plnění pracovních úkolů a zpět.**
- 2) Cesta z obce bydliště zaměstnance na pracoviště nebo do místa ubytování v jiné obci, která je cílem pracovní cesty, pokud není současně obcí jeho pravidelného pracoviště, a zpět se posuzuje jako nutný úkon před počátkem práce nebo po jejím skončení.**

§ 389

Nepromlčují se práva zaměstnance na náhradu za ztrátu na výdělků z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání nebo jiné škody na zdraví než z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání a práva na náhradu nákladů na výživu pozůstalých. Práva na jednotlivá plnění z nich vyplývající se však promlčují.

5. DOPRAVA

Povinnost:

- **Dodržovat pravidla silničního provozu**
- **Používat vyhrazené komunikace (chodníky) a stanovené přechody**
- **Při chůzi po vozovce tam, kde není chodník, chodit po levé straně komunikace**
- **Před vstupem do vozovky se přesvědčit, zda není ohrožen projíždějícími vozidly**

Všichni účastníci silničního provozu jsou povinni respektovat:

- ✓ **Bezpečnostní a dopravní značky**
- ✓ **Signály**
- ✓ **Tabulky**
- ✓ **Chovat se ukázněně**

6. ELEKTRICKÁ ZAŘÍZENÍ

Zaměstnanci seznámení

- Jsou ti, kteří byli organizací v rozsahu své činnosti seznámeni s předpisy o zacházení s elektrickými zařízeními a upozorněni na možné ohrožení těmito zařízeními
- Nesmí pracovat na živých částech elektrického zařízení ani se jich dotýkat
- Mohou sami obsluhovat elektrická zařízení malého a nízkého napětí
- Mohou zapínat a vypínat jednoduchá elektrická zařízení
- Mohou přemísťovat a prodlužovat pohyblivé přívody spojovacími šňůrami opatřenými příslušnými spojovacími částmi (tzv. „prodlužovací kabely“)
- Mohou vyměňovat závitové a přístrojové pojistky za nové pojistky stejné hodnoty
- Mohou vyměňovat žárovky
- Mohou udržovat elektrické spotřebiče podle návodu k obsluze

7. PRÁCE S NÁŘADÍM

Ruční nářadí patří k základním pracovním pomůckám, zejména při řemeslnických pracích, údržbě, opravách, montážích a demontážích. Je určeno k opracování materiálu, montážním, dokončovacím, pomocným a jiným pracím, u nichž je pohyb nástroje vyvozen působením ruky pracovníka.

Rizika při práci s ručním nářadím:

- sečné, řezné, bodné, tržné rány, přimáčknutí, otlaky, zhmožděny, podlitiny, při nežádoucím kontaktu nářadí s rukou;
- úrazy očí;
- vyklouznutí nářadí z ruky;
- pořezání, píchnutí;
- zasažení pracovníka uvolněným nástrojem;
- pád nářadí ze zvýšených pracovišť.

8. OBSLUHA STROJŮ A ZAŘÍZENÍ

- Používáním zařízení je činnost spojená zejména se spouštěním, zastavováním, dopravou, opravou, seřizováním, manipulací, úpravou, údržbou a čištěním po celou dobu jeho provozu;
- Nebezpečným prostorem je prostor uvnitř nebo vně zařízení, ve kterém je zaměstnanec vystaven riziku ohrožení zdraví;
- Ochranným zařízením je mechanické, elektrické, elektronické nebo jiné obdobné zařízení sloužící k bezpečnosti a ochraně života a zdraví zaměstnanců;
- Obsluhou je zaměstnanec, který zařízení používá a je k této činnosti oprávněn;
- Místním provozním bezpečnostním předpisem je předpis zaměstnavatele upravující zejména pracovní technologické postupy pro používání zařízení a pravidla pohybu zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele;
- Oprava, seřizování, úprava, údržba a čištění zařízení se provádějí, jen je – li zařízení odpojeno od přívodů energií; není – li to technicky možné, učiní se vhodná ochranná opatření;
- Postup stanoví místní provozní bezpečnostní předpis.

NV č. 378/2001 Sb. kterým se stanoví bližší požadavky na stroje

9. MANIPULACE S BŘEMENY

- **Přepravování nebo nošení břemene jedním nebo více zaměstnanci včetně jeho zvedání, pokládání, strkání, tahání, posunování nebo přemísťování – možnost poškození páteře zaměstnance;**
- **Ruční manipulace s břemeny jako rizikový faktor musí být omezována;**
- **Pokud je ruční manipulace s břemeny nevyhnutelná, musí být pracoviště uspořádána tak, aby byla manipulace s břemeny co nejbezpečnější a neohrožovala zdraví zaměstnanců;**
- **Musí být učiněna vhodná opatření a použity vhodné mechanizační prostředky k omezení rizika, zejména poškození páteře;**
- **Podmínky dané práce musí být před jejím zahájením posouzeny a vyhodnoceny zejména po stránce vlastností břemene a musí být přijata opatření především k ochraně bederní páteře před jejím poškozením.**

9. MANIPULACE S BŘEMENY

Hmotnostní limity

- Ženy – 3 kg – práce v sedě
- Ženy – 15 kg – časté zvedání a přenášení
- Ženy – 20 kg – občasné zvedání a přenášení
- Těhotné ženy – 2 kg práce v sedě
- Těhotné ženy – 5 kg – časté zvedání a přenášení
- Těhotné ženy – 10 kg – občasné zvedání a přenášení
- Chlapci (17 – 18 let) – 20 kg
- Dívky (16 – 18 let) – 15 kg
- Muži – 5 kg – práce v sedě
- Muži – 30 kg – časté zvedání a přenášení
- Muži – 50 kg – občasné zvedání a přenášení

10. PRÁCE VE VÝŠKÁCH

- Za práci ve výšce a nad volnou hloubkou se považuje práce a pohyb pracovníka, při kterém je ohrožen pádem z výšky, do hloubky, propadnutím nebo sesutím;
- Při této činnosti musí být pracovník zajištěn proti pádu;
- Přednost mají prostředky kolektivní ochrany;
- Pokud je nelze aplikovat používají se prostředky osobní ochrany;
- Materiál, nářadí a pomůcky musí být uloženy, případně skladovány ve výškách tak, aby byly po celou dobu uložení zajištěny proti pádu, sklouznutí nebo shození větrem během práce i po jejím ukončení *na pracovních a pochozích lávkách musí být tzv. okopové lišty*;
- Pracovní nářadí je zakázáno zavěšovat na části oděvu, pokud k tomu není upraven nebo zaměstnanec nepoužije vhodné výstroje (pás s upínkami apod.).

NV č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky

11. POUŽÍVÁNÍ ŽEBŘÍKŮ

- Jen pro krátkodobé, fyzicky nenáročné práce při použití ručního náradí;
- Při výstupu, sestupu a práci na žebříku musí být zaměstnanec obrácen obličejem k žebříku a v každém okamžiku musí mít možnost bezpečného uchopení a spolehlivou oporu;
- Po žebříku se mohou vynášet a snášet břemena o hmotnosti do 15 kg;
- Na žebřících je zakázáno pracovat nad sebou;
- Po žebříku nesmí vystupovat (sestupovat) ani na něm pracovat současně více než jedna osoba;
- Práce, při níž se používá nebezpečných nástrojů nebo náradí jako například přenosných řetězových pil, ručních pneumatických náradí, se na žebříku nesmějí vykonávat;

11. POUŽÍVÁNÍ ŽEBŘÍKŮ

- Žebřík nesmí být používán jako přechodový můstek s výjimkou případů, kdy je k takovému použití výrobcem určen;
- Zaměstnavatel zajistí provádění prohlídek žebříků v souladu s návodem na používání;
- Při práci na žebříku musí být zaměstnanec v případech, kdy stojí chodidly ve výšce **větší než 5m**, zajištěn proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky.

12. BEZPEČNOSTNÍ BARVY A ZNAČKY

- Zaměstnavatel je umístít bezpečnostní značky a zavést signály, které poskytují informace nebo instrukce týkající se BOZP a seznámit s nimi zaměstnance;
- Bezpečnostní značky a signály mohou být zejména obrazové, zvukové nebo světelné;
- Značky a zařízení určené k vysílání světelných a zvukových signálů musí být vhodné pro prostředí, ve kterém jsou používány;
- A musí být zhotoveny z odolného materiálu;
- Pokud nejsou zhotoveny z fotoluminiscenčního nebo reflexního materiálu, musí při snížené viditelnosti vydávat světlo nebo být osvětleny;
- Značky pro únik a evakuaci osob a značky překážek na únikových cestách musí být i při přerušení dodávky energie viditelné a rozpoznatelné minimálně po dobu nezbytně nutnou k bezpečnému opuštění objektu;

NV č. 11/2002 Sb., kterou se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů

12. BEZPEČNOSTNÍ BARVY A ZNAČKY

Značky zákazové:

- Mají kruhový tvar s černým piktoogramem na bílém pozadí, červeným okrajem a šikmým pruhem.

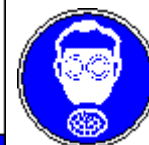
Značky výstražné:

- Mají trojúhelníkový tvar s černým piktoogramem na žlutém pozadí s černým okrajem.

Značky příkazové:

- Mají kruhový tvar s bílým piktoogramem na modrém pozadí.

Značky informativní:

- Mají obdélníkový nebo čtvercový tvar s bílým piktoogramem na zeleném pozadí.

Značky informativní – požární ochrana:

- Mají obdélníkový nebo čtvercový tvar s bílým piktoogramem na červeném pozadí.

13. POSKYTOVATEL PRACOVNĚ LÉKAŘSKÝCH SLUŽEB

MUDr. Jaroslav ČÍŽEK,

Ordinace:

**Poliklinika na Senovážném nám. 22,
Praha 1**

tel.: +420 224 142 201

14. RIZIKOVÉ FAKTORY

Rizikové faktory:

Pracovní poloha – kategorie 1

Psychická zátěž – kategorie 1

Zraková zátěž – kategorie 1

Fyzická zátěž – kategorie 1

15. TÍSŇOVÁ ČÍSLA

ČÍSLA TÍSŇOVÉHO VOLÁNÍ

V České republice je pro tísňové volání (pro nahlášení událostí ohrožující vaše zdraví, život, majetek nebo vaši bezpečnost či veřejný pořádek) vyhrazeno několik čísel:

- 150 Hasičský záchranný sbor ČR
- 155 Zdravotnická záchranná služba
- 158 Policie ČR
- 156 Městská (obecní) policie
- 112 Jednotné evropské číslo tísňového volání

16. ZÁVĚR

Zdraví je to nejcennější co máte!

**Chraňte si své zdraví
a zdraví svých blízkých
a spolupracovníků !**

**Děkuji
za
pozornost**